

Makrell

Scomber scombrus

Familie: Makrellfamilien (Scombridae)

Gyteområde: Sentralt i Nordsjøen og Skagerrak (mai–juli), vest av Irland og De britiske øyer (mars–juli) og i spanske og portugisiske farvann (februar–mai)

Oppvekstområde: Sørlege Nordsjøen, vest av De britiske øyer og vest av Portugal

Maks størrelse: 65 cm og 3,5 kg

Levetid: Sjelden over 25 år

Føde: Plankton, fiskelarver og småfisk

Nøkkeltall:

KVOTEANBEFALING 2009:

Inntil 656 000 tonn

KVOTE 2009: 605 000 tonn,

norsk kvote: 190 822 tonn

KVOTE 2008: 458 000 tonn,

norsk kvote: 120 450 tonn

NORSK FANGSTVERDI 2007:

1 650 millioner kroner

NORSK FANGSTVERDI 2008:

2 329 millioner kroner

Makrellen som fiskes i Nordsjøen, Skagerrak og Norskehavet stammer fra tre gyteområder: Nordsjøen, sør og vest av Irland og utenfor Portugal og Spania. Makrell fra de sørlige og vestlige områdene vandrer til Norskehavet og Nordsjøen etter gyting og blander seg med nordsjøkomponenten. Det er ikke mulig å skille fangstene fra de forskjellige gytekomponentene, og makrellen forvaltes derfor som én bestand: nordøstatlantisk makrell.

Makrell er en hurtigsvømmende, pelagisk stimpfisk som kan vandre over store områder. I Atlanterhavet er makrell utbredt fra Nord-Afrika til ca. 75°N, inkludert Middelhavet, Svartehavet, Østersjøen og Skagerrak. Det er også en bestand utenfor østkysten av USA, men ingenting tyder på at det er forbindelse eller utveksling på tvers av Atlanterhavet.

Vår makrell mangler svømmeblære og må bevege seg hele tiden for ikke å synke. Den

trenger mye næring til bevegelse, vekst og utvikling av kjønnsprodukter. Makrellen spiser plankton, småfisk som tobis, brisling og sild samt yngel av andre arter, og blir selv spist av stor fisk, hai og tannhval. Makrellen gyter eggene i overflaten. Eggene inneholder en oljedråpe som gir dem god oppdrift, og i godt vær finnes de helt i overflatelaget. I Nordsjøen gyter makrellen fra midten av mai til ut juli, med topp gyting i midten av juni.

Etter at makrellen har gytt i de sørlige og vestlige områdene, vandrer den nordover og inn i Norskehavet. Der gir den opphav til et rikt russisk fiske i internasjonalt farvann i juli–august. Etter hvert vandrer makrellen inn i Nordsjøen, der den blander seg med nordsjømakrellen. Makrellen blir i Nordsjøen til slutten av desember, og ofte til midten av februar neste år, før turen går tilbake til de respektive gyteområdene.

Fakta om bestanden

3.4.3 TAGGMAKRELL (HESTMAKRELL)

Leif Nøttestad

leif.nottestad@imr.no

□ Status og råd

Det norske fisket beskatter vestlig taggmakrell. Datagrunnlaget og kunnskapen om taggmakrell er ikke god nok til å gjøre en fullstendig bestandsevaluering, og status for bestanden er ikke kjent. Basert på de siste målingene av gytebiomasse i 2008, vurderer ICES bestandens reproduksjonspotensial som fullt. Det er gitt en treårig føre-var-anbefaling. Anbefalt totalkvote for hvert av årene 2008, 2009 og 2010 er satt til 180 000 tonn. Den anbefalte kvoten øker fra 150 000 tonn i 2007. Det er fordi 2001-årsklassen regnes som relativt sterk samt at eggproduksjonen økte i 2007. Gytebestanden, som var på sitt høyeste i 1988, gikk nedover fram til 2004. Det har så vært en sakte økning i 2005 og 2006. Fangst av umoden taggmakrell i oppvekst-

områder som Den engelske kanal og sør av Irland har økt foruroligende. 2001-årsklassen har vært usedvanlig godt representert i dette fisket siden 2002. Dette skyldes nok at fisket har vært intensivert i disse områdene, men også at det sannsynligvis er en relativt god årsklasse. 2001-årsklassen er estimert til om lag en tredjedel av den store 1982-årsklassen, men er betydelig større enn årsklassene fra første halvdel av 1990-tallet. Positive tall fra eggundersøkelsene i 2007, og at fiskedødeligheten i de seneste år er estimert til å være relativt lav, er gode nyheter.

Fiskeri

Internasjonal fangst av vestlig taggmakrell økte sterkt fra 62 000 tonn i 1982 til en topp på 580 000 tonn i 1995 (figur 3.4.3.1). Økningen i fangst og bestandsstørrelse skyldtes den usedvanlig sterke 1982-årsklassen. Siden 1995 har det jevnt

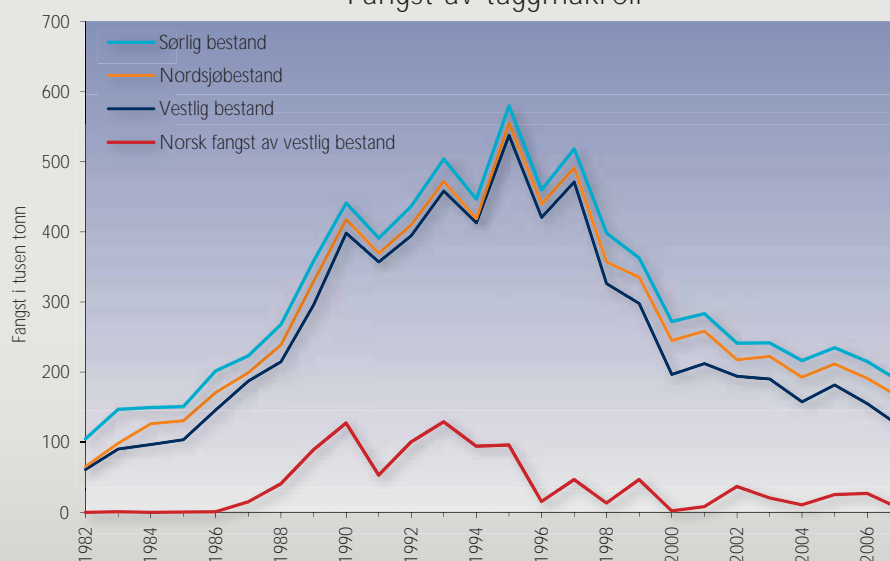
over vært nedgang i fangstene. I 2007 var fangsten 123 000 tonn, som er det laveste siden 1995.

Det norske fisket har variert. Fangstene økte fra 1 000 tonn i 1986 til 130 000 tonn i 1993, og har de siste ti årene variert mellom 2 000 og 47 000 tonn. Tall for 2008 viser en fangst på 12 209 tonn. Inntil for få år siden gikk det meste av de norske fangstene til mel og olje, men nå blir hovedmengden eksportert til konsummarkedet i Japan til gode priser.

Andre store aktører i fisket er Nederland, Irland, Danmark og Spania. Det er stort sett bare Norge som fisker med snurpenot, vanlig redskap ellers er trål.

Fangst av taggmakrell

Figur 3.4.3.1

Utvikling av rapportert norsk fangst av vestlig taggmakrell samt total fangst av den vestlige, sørlige og nordsjøbestanden.

Development of the reported Norwegian catch of western horse mackerel (red) and the total catch of western (black), southern (blue) and North Sea (orange) horse mackerel.

Horse Mackerel

The horse mackerel fished in the northern North Sea and Norwegian Sea is mainly fish from the western stock. The Norwegian fishery was very low until the rich 1982 year class migrated to the feeding areas in the northern North Sea and southern Norwegian Sea in 1987. The Norwegian catches in subsequent years increased until a maximum of 130,000 tonnes in 1993. Since then the catches have declined and have the last ten years fluctuated between 2,000 and 47,000 tonnes. The egg production of the western stock is measured every third year, last time in 2007. Based on the most recent estimates of spawning stock biomass in

2008, ICES classifies the stock as having full reproductive capacity. Based on the most recent recruitment and catch statistics, it seems that 180,000 tonnes is a sustainable yield for each of the years 2008–2010. It seems that the 2001 year class is around a third of the size of the 1982 year class, but well above those in the early- to mid-90s. Fishing mortality in recent years is also estimated to be relatively low. This represents positive signs for the future development of the western horse mackerel stock. However, it is a matter of concern that the fishery has begun exploiting juvenile fish more extensively over the last years.

Taggmakrell

Trachurus trachurus

Andre navn: Hestmakrell

Familie: Taggmakrellfamilien (Carangidae)

Gyteområde: Tre bestander, vestlig, sørlig og nordsjøbestanden, med ulike gyteområder: Vest av De britiske øyer og Irland, utenfor Portugal og Spania og i sørlige del av Nordsjøen

Maks størrelse: 40 cm og 1,6 kg

Levetid: Opptil 40 år

Føde: Bunnedyr om vinteren, og plankton, yngel og liten brisling, sild og blekksprut om sommeren

Nøkkeltall:

Det er ingen omforent kvote eller forvaltning av bestanden, og i norsk økonomisk sone er fisket nærmest fritt

KVOTERÅD 2009: 180 000 tonn

KVOTERÅD 2008: 180 000 tonn

NORSK FANGSTVERDI 2007:

79 mill. kroner

NORSK FANGSTVERDI 2008:

79 mill. kroner

Fakta om bestanden

I Nordøst-Atlanteren er taggmakrellen utbredt fra Afrika til ca. 66°N, inklusiv Middelhavet, Svarthavet og Skagerrak. I de europeiske fiskeområdene er det tre taggmakrellbestander som har fått navn etter gyteområdene sine. Den sørlige bestanden gyter utenfor Spania og Portugal, den vestlige gyter i Biscaya, vest av Irland og Storbritannia, og nordsjøbestanden gyter i sørlige Nordsjøen. Vestlig taggmakrell gyter stort sett i samme område og til samme tid som vestlig makrell. Etter gyting foretar den også en tilsvarende næringsvandring inn i Norskehavet og Nordsjøen. I motsetning til makrell i de samme farvannene, forvaltes taggmakrell som tre individuelle bestander. Fangstene fordeles på bestand i forhold til når og hvor fangstene er tatt.

Det norske fisket er uregulert og foregår i norsk sone i Norskehavet/Nordsjøen

i oktober–november. Det har vært god sammenheng mellom innstrømmingen av atlantisk vann til Nordsjøen i første kvartal og tilgjengeligheten av taggmakrell for den norske flåten. Den beregnede innstrømmingen har vært brukt som en pekepinn på hvordan den norske taggmakrellsesongen vil bli.

Eggproduksjonen til vestlig og sørlig taggmakrell måles hvert tredje år, samtidig med målingen av gytebestanden. Den siste målingen ble foretatt i 2007. Undersøkelser av taggmakrellens rognsekker har vist at dagens teknikk ikke gir svar på hvor mange egg en hunnfisk gyter. Det ser nemlig ut til at taggmakrell kan justere eggproduksjonen i løpet av gytesesongen. Derfor er det heller ikke mulig å regne om eggproduksjonen til gytebestand.

